

Ministerstwo
Spraw Wojskowych
w Warszawie.

1920

ap

Wyłącznie
dla
registratury!

Liczb. 10 z dn. /

Poprzednie akta w tej
samej sprawie.

Licz. ....

Licz. ....

Licz. ....

Akta pomocnicze
(podobne lub identyczne)

Licz. ....

Licz. ....

Licz. ....

Przedmiot:

depesze z Rygi

Pilne — Telegram:

Referent .....

Kier. Refer. ....

Szef Wydz. ....

Szef Oddz. }
Depart. }

Prześć do zaopiniowania współpracy podpisu do:

Zezwalam:

Szef Szt. Gen. ....

Adm. ....

Wojsk. Kontr. Gen. ....

Po zaopiniowaniu współpracy, podpisie prześć do:

zwaiałam:

Minister .....

W samem załatwiono akt Licz. ....

Traduction

R A D I O T E L E G R A M M E.

Varsovie Commandement Polonais 1920 3 aout 12 heures

Delegation polonaise sous la presidence du General Romer retourne
/a Varsovie/ Priere de la laisser passer sur la route Brest - Biala
entre 16 - 18 heures /heure sovietique 3 aout/priere ~~de~~ d'avertir
le commandement competant et d'en rendre compte ainsi que de l'in-
terruption des hostilites dans le secteur indique ~~par radiotelegramme~~
par radiotelegramme

Plenipotentiaire charge d'accompagner la delegation sur l'ordre
de la R.W.S. armee 6 ystrow

R A D J O z M O S K W Y . - 3/VIII.

przyjęto: 7/VIII o3. 14

pokwitowano: o3. 20

Nr 2501 w 55 le 7/VIII h 2. 05 -

Warszawa - SAP I E H A Minister Spraw Zewnętrznych .

6 sierpień.

Od kiedy delegacja polska wyjechała z Baranowicz do Warszawy dla zaopatrzenia się w szersze pełnomocnictwa upłynął już prawie tydzień i od tego czasu nie doszło do nas żadne uwiadomienie o dacie w której delegacja ponownie przyjedzie na front rosyjski .

Obawiając się, że pewne powiadomienia radjo - telegraficzne z Pańskiej strony mogą zaginać, podajemy Panu dowiedomości, że nie otrzymaliśmy żadnego od chwili naszego widzenia się w Baranowiczach i że wszystkie nasze poprzednie zarządzenia pozostają nadal w mocy .

/-/ G Z I C Z E R I N .

No. 1575

Za zgodność tłumaczenia :

Korczyński

Otrzymują:

Szef Sztabu

Szef Oddziału II

Ew/Szef - 5- 4 egzempl.

Biuro Własne - 4 "

J. K. L. K.

172/1000

Delegacja pokojowa polska
Genral Kulinski
Pyga

W protokollach musza byc
zobacz do wplywu) ^{prawie} partycypacje dla Polski umozliwie
stanki parowe morskie, bytego
państwa rosyjskiego. ~~zobacz do~~
~~wzrostu jako ekwiwalent za wstady~~

Rozwadowski Gen. por.

11/10 1920.

Radco do Pygi
Gyfran

Gen

Lehji Gyfranuj N. D.

Nr .....

ODPIS.

"Do Nacz. Dow.

Dtwo 7.dyw.piech. 315 - 28.X. - 8.-

27.b.m.deputacja miasteczka Rokitna i sąsiednich wsi wręczyła do-
wództwu dywizji pisemną petycję, zaopatrzoną licznymi podpisami z
prośbą o pozostawienie tych gmin w zarządzie Państwa Polskiego,
względnie wcielenie ich do Polski i w związku z tem stosowne prze-
sunięcie wyznaczonej linii granicznej na linię Stwiga od miastecz-
ka Blezowo aż do jej źródek, dalej linja prosta na południe aż do
ukńcie rzeki Korczyk do Słucza, aż do czasu definitywnego roztrzyg-
nięcia powyższej kwestji uprasza delegację o pozostawienie wy w wy-
mienionym obszarze zakóg. Analogiczna deputacja z prośbą o przyłącze-
nie Olewska do Polski została wysłana w tych dniach przez m.Olewska
do Warszawy.

Przedkładając z poparciem prośbę miejscowej ludności, ~~na~~ dowó-
dztwa dywizji stwierdza, że wynika ona ze szczerych sympatji ludno-
ści do oddziałów W.P. i chęci wejścia w skład Państwa Polskiego.

Tutejszej ludności, czującej wstręt do przeznaczonych jej rzą-
dów wydaje się niezrozumiałem, dlaczego ustanowiona linja granicz-
na kołuje na zachód od miasteczka i stacji Rokitna, nie trzymając
się w dalszym ciągu rzeki Stwigi aż do jej źródek. Liczne zakłady
przemysłowe, jak huta szklana w Rokitnie, zatrudniająca prawie wy-
łącznie robotników Polaków, subwencjonowana kilkamiljonowym polskim
kapitałem, tartaki w Kisorocznych z miljonowym materjałem drzewnym,
smolarnie, terpentyniarnie, rozsiane po przyległych lasach i obfite
sianokosy przedstawiają niezliczone bogactwa,

Wymienioną prośbę ludności podaje się dla pośpiechu Hughes'em,
przedkładając jednocześnie dotyczący pisemny akt w drodze służbowej.
Szubert gen. por. i dow. 7.dyw.piech. Nr.1969-op."

III

Sdynt.

Za zgodność odpisu:

M. Runtler
major.

Odpis wygotować dla

Remisji policyjnej i Radu P. 1/11. *Pris*

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

BIURO PREZYDIALNE

Liczb. 768

(W odpowiedziach należy powoływać się na powyższą liczbę).

Warszawa, dn. 11/VI 1920 r.

~~Alph~~
~~o zgodzie rezolucji?~~

Do

Pana Szefa Sztabu Generalnego

Z rezolucją Pana Ministra przesyłam

Za zgodność:

Marasimonek

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W. P.

porucznik + adiutant.

x. 441/A0.

z rozkazu Ministra

(—) SZPAKOWSKI
pułkownik.

(Sztab Generalny).

Przedmiot:

25

TREŚĆ:

*Sytuacja w Syberii
w dystrykcie G. O.*

Warszawa, 15. XI. 1920.
Ref. Szef Oddz.
(Szef Sekcji)
Szef Sztabu
Patrz przed apr.
Nr.

Załączac:	Przedmiot	
	Patrz po wysł.	
	Oddział	
	Akta poprzednie:	Tymczasem załatwione
	Za zgodność czystopisu	
	Wysłano:	Skontro

Sytuacja militarna, jaka się po zawarciu rozejmu z bolszewikami wytworzyła na wschodzie, a jeszcze w silniejszym stopniu na południo-wschodzie, zmusza Nacz. Do do zwrócenia w tym kierunku jaknajwiększej uwagi.

Armja gen. Wrangla pobita cofa się, pędzona głównie przez oddziały I. konnej armji (Budionnego), II. konnej armji (Złoba) armji *konnej* Machny. Moment jej całkowitej

Koncypiant:

likwidacji może nastąpić b. szybko (zepchnięcie do morza).

Jednocześnie zaś bolszewicy, korzystając z rozejmu z nami i wzmocniwszy swoją przeciwukraińską armję dywizjami, ścigniętymi z północy i środka, odrzucili armję ukraińską i zepchnęli w kierunku granicy państwowej polskiej. W najbliższych dniach nastąpi być może moment, gdy armje te zostaną zepchnięte znów na Zbrucz, gdzie będą musiały być rozbrojone i internowane przez oddziały polskie.

Jednocześnie wytworzyć się może dość przykra sytuacja między nami i bolszewikami, wymagająca już teraz na wszelki wypadek odpowiedniego ugrupowania.

A więc:

1) północ, gdzie było dość duże zgrupowanie wojsk, zostaje odciążona wydatnie wskutek odtransportowania znacznej ilości dywizji do kraju. Transport b. powolny z powodu trudności kolejowych trwa w dalszym ciągu. Pomimo osłabienia tego frontu sytuacja tam nie wydaje się być groźną, gdyż i bolszewicy odciągnęli część swoich ~~xix~~ wojsk stamtąd na front ukraiński i wranglowski; nadto czynnikiem, utrudniającym ~~szybkim~~ rozwinięcie szybkich operacji jest tam brak jazdy u bolszewików, zła i poniszczone komunikacje, teren wycieńcony pod względem materjalnym, wreszcie duże odległości. Te czynniki, niekorzystne dla bolszewików, pozwolą nam w razie potrzeby zasilić odpowiednio ten front dywizjami z kraju.

2) Inaczej rzecz przedstawia się na

południu, gdzie bolszewicy są bardziej skoncentrowani, gdzie mają jazdę (8., 10., 15. dyw. jazdy), teren dostarcza żywności i paszy pod dostatkiem, gdzie dalej bolszewicy mogliby odrazu wkroczyć na teren Galicji Wschodniej i Wschodniej Kongresówki, wreszcie gdzie bolszewicy mają doskonałe połączenia kolejowe z południem (~~z południem~~), skąd mogliby szybko przerzucić dywizje piechoty kolejami, a jazdę (2, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 14, 16, dyw. jazdy) marszami.

Dlatego też ugrupowanie nasze na skrzydle południowym t. j. w rejonie Kowel-Równe-Lwów i nad Zbruczem musi być silne, by każdej chwili mógł nie tylko najazd bolszewicki odepchnąć, ale przenieść wojnę odrazu na teren nieprzyjacielski, co zwłaszcza przy posiadaniu przewagi jazdy po stronie przeciwnika ma kolosalne znaczenie operacyjne.

Na załączonym szkicu Nr. 1. przedstawiona jest dyslokacja na froncie w momencie zawieszenia broni.

Na szkicu Nr. 2. - sytuacja dyslokacyjna po wypełnieniu planu przegrupowania wojsk.

PORUCZNIK MIECZYSLAW BIRNBAUM
ASPEKT WOJSKOWY PRZY DELEGACJI POKOJOWEJ
W RYDZE

*oprac. p. wywar
Ktachu*

Do Naczelnego Dowództwa
Wojsk Polskich
na ręce szefa Sztabu Generalnego

*BPK - Do sztabu
10-V-10*

RAPORT

Wobec czego, że układ stosunków w Delegacji Wojskowej był, jak to wynika z poniżej przytoczonych faktów, nie-normalny i że pewne ujemne, mojem zdaniem, punkty umowy rozejmowej wprowadzone zostały wbrew wskazówkom N.D. i wbrew opinii wszystkich niemal ekspertów wojskowych, czuję się w obowiązku zameldować co następuje:

1. już od pierwszej chwili eksperci wojskowi byli niejako członkami sztabu podporządkowanymi Delegatowi Wojskowemu nie tylko służbowo, ale również w zakresie ich prac fachowych, a opinie ich w sprawach poszczególnych były w olbrzymiej większości wypadków ignorowane.

2. Delegacja stanęła na stanowisku, że Delegat Wojskowy jest podporządkowany prezesowi delegacji, przeto instrukcje N.D. jeśli są sprzeczne z jego instrukcjami, nie zobowiązują go. Dotyczyło to nie tylko spraw wchodzących w zakres kompetencji delegacji cywilnej/jak to kwestja Ukrainy, linii granicznej etc./Ale nawet linii rozejmowej i warunków rozejmu, które zostały ustalone pod presją członków delegacji cywilnej. Przytem wiele szczegółów przesądzało się w poufnej rozmowie en deux prezesa delegacji z p. Joffe. w ten sposób p. gen. Kuliński nawet w sprawach jego ściśle obchodzących miał tylko jeden z 10-ciu głosów, eksperci zaś wogóle głosu nie mieli, gdyż nie byli dopuszczani na posiedzenia.

3. Znajac bolszewików wogóle, w szczególności ich tendencje w sprawach pokoju, wiedziałem dobrze, że bolsze-

wikym zależy na pokoju tylko o tyle, o ile będą mogli zdjąć
armję z naszego frontu dla przerzucenia jej przeciwko Wran-
głowi, zwłaszcza zaś pragnęli uniknąć przez to zimowej kampa-
nii, która byłaby dla nich niewątpliwie zgubna. Bolszewicy
przyznawali się do tego z całym cynizmem nie tylko w poszcze-
gólnych rozmowach z nami, lecz i w dyskusji w sprawach rozej-
mowych. Oto co pisze w tej sprawie organ komunistyczny
"Prawda" z dnia 15 b.m. "Rząd sowiecki podpisał ułożone na-
prędce warunki pokoju preliminarne, chcąc uniknąć kampanii
zimowej i zachować swoją armję. Polska zmuszona była pod-
pisać pokój preliminarny wobec wewnętrznego stanu w ego i
choćby podpisała pokój dogodny dla siebie nie możemy jedna
być przekonani, że go nie złamie".^R Wniej więcej to samo mówi
Trocki w rozkazie do czerwonej armji i polecając komisarzom
politycznym wytłumaczyć czerwono-gwardziście, że pokój zo-
stał zawarty tylko dla zachowania sił rewolucyjnych i unik-
nięcia strat zimowej kampanii. Nie może to być dla nikogo
niespodzianką, gdyż niejednokrotnie o tem samem meldowałem
w czasie pertraktacji. Nie wchodzę zupełnie w meritum wa-
runków pokojowych, które były rzeczą delegacji, wskazywałem
na to, że musimy stworzyć jakąś gwarancję realną - jedyną
zaś gwarancją było zatrzymanie armji na linii frontu z doj-
ściem na północy do granicy państwowej aż do chwili zawarcia
definitywnego traktatu. Armja na linii frontu poza wszel-
kimi pomyślnymi konsekwencjami polityczno-wojskowymi byłaby
stała groźbą dla bolszewików. Byłem przekonany, że zgodna
pod tym względem opinja ekspertów wojskowych i cywilnych,
którzy dowiedli delegacji, że z punktu widzenia prawa mię-
dzynarodowego stan wojny przerywa się dopiero z chwilą ra-
tyfikacji definitywnego traktatu - będzie przyjęta pod uwagę.
W ostatniej przeciw chwili p.gen. Kuliński w porozumieniu
z niektórymi posłami zgodził się na kompromis, którego wy-
nikiem jest, że armja zostaje już 27 b.m. cofnięta o 15
wiorst na zachód jeszcze od linii granicznej. W wyśł depeusz
N.D. wskazywałem, że rzeczą wyłącznie N.D. jest dać państwu
taką linię rozejmową, która by zabezpieczała kraj w razie
ewentualnego wymówienia

rososowieckich, gdyż po I. protokół podpisany był w dniu ostatnim
 10-dniowego ultimatum bolszewickiego, 2 i-dawał gwarancję, że
 preliminarze w każdym razie będą podpisane, a więc bolszewicy
 nie widzieli się zmuszonymi do daleko idących ustępstw.
 Wskazywałem również niejednokrotnie, że ujemne warunki
 i kroczymowe, mogą mieć jako konsekwencje niemożliwość zawie-
 szenia broni przez N.D. w warunkach i w terminie wskazanym
 w umowie. Jeszcze przed ostatnim posiedzeniem komisji rozje-
 mowej, na którym już eksperci wojskowi być nie mogli /oprócz
 Borkowskiego/ gdyż stanowią ona podkomisję komisji re-
 dakcyjnej, i proponowałem, aby wprost oświadczyć bolszewikom na
 podstawie otrzymanej od N.D. radiodepeszy /że otrzymaliśmy wie-
 domość, iż N.D. nie będzie wstanie w ciągu 6 dni przeprowa-
 dzić zawieszenia broni, a musi być jeszcze 5 dni czasu,
 a więc i to nie przeszkodzić nie chciano drażnić bolszewików.
 Powyższemu melduję, gdyż osobiście przekonany jestem, że mo-
 gliśmy uzyskać warunki rozejmowe znacznie lepsze, a na de-
 wszystko mogliśmy do zawarcia traktatu definitywnego mieć stre-
 fę neutralną tylko po stronie przeciwnika i nie zdejmować aż
 do tej chwili armii z linii frontu południowego.
 Sądząc, iż N.D. było do pewnego stopnia wprowadzone w
 błąd radioszyfrem gen. Kulińskiego z dnia 10 b.m. za N/142/II,
 w którym melduje się, że podtrzymujemy na północnej granicy
 na południu frontu strefę jedynie po stronie bolszewików,
 a więc nie wskazując się na to, że podtrzymywało się to tylko na
 15 dni czyli do ratyfikacji, preliminarji.
 Dla uniknięcia nieporozumienia na przyszłość byłoby może
 pożądanem wyjaśnić prawa i kompetencje ekspertów. Zdawało mi
 się, że sztab Delegata Wojskowego, ściśle wzięwszy, składał
 się z oficera szyfrowego, oficerów kancelaryjnych, żołnierzy
 i maszynistki, a zaś eksperci powinni być mieć istotny głos
 w sprawach, dla których przecież przysłani zostali, a w rze-
 czywistości zmuszeni byli do przeforsowywania instrukcji N.D.
 bądź to drogą rozmów prywatnych, bądź inną.
 Oprócz zgodnego w powyższym sensie raportu majora Polakiewicza, złożył również w tymże duchu meldunek szefowi
 sztabu gener. pułk. Solbohub.

Otrzymał: 1) szef Oddz. II M. J. Wajsil
 2) szef sztabu Generalnego
 3) adiut. generalny
 4) szef Oddz. II N. D.

Mieczysław Solbohuba: pow. 181

462 ao

DEPESZA

z Rygi via - do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 15/XI-20.

Nagłówek depeszy: nr 328 le 13/XI a 13.00 -

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść depeszy:

Dnia 13 przybyła delegacja do Rygi .

Dziś o godzinie 11-ej pierwsza porozumiewawcza konferencja Joffego z Dąbskim.

Mają być poruszone sprawy Petlury, Bałachowicza i nie rozpoczęcia odmarszu .

..... / 7 grup spaczonych / . ""

Matuszewski ppłk. No.1

Myszkowski
No. 2624 z 13/XI-20.

ŚCIŚLE TRZYMAĆ
POD KŁÓCKIEM

R

Uwagi deszyfrującego: "" Depesza spaczona
żądano powtórzenia .
63 - 33 - 16

Deszyfrował, oryginał zniszczył:
Korczyński

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 15 /XI 1920.

Szyfr. №51925 //l.

- Otrzymują:
- 1a. Szef ~~XXXXXXXX~~ Sztabu - 1 egz.
  - 1. Szef Oddziału II - legzempl.
  - 2. Ew/Szef - 2 "
  - 3. Ew/ kres - 5 - 7 - po 1 "

Adjutantura - o. b. i. a
Szef Sztabu generalnego W. P.

K. 462/AO. 15/XI

J. Sław
Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

488
DEPEZA

z Rygi via - do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 15/XI-20

Nagłówek depeszy:

nr 21 w 5 gr 555 1e 13/11 12.00 -

Adres:

Naczelne Dowództwo W.P.

Treść depeszy:

Dziś o godzinie 17, dnia 13. listopada rozpoczęło się wspólne posiedzenie obu przewodniczących, które trwało do godziny 22.

Ze strony bolszewików zostały poruszone sprawy wycofania się wojsk polskich z rejonu na południe od Nieświeża, oraz pomocy oddziałom obcym. Zarzut 2. drugi został kategorycznie uchylony i Joffe więcej doń nie wracał.

Natomiast sprawy wycofania wojsk polskich rosyjska delegacja uparcie stoi na stanowisku, iż odmarz winien się być rozpocząć 3. listopada.

Godząc się na nieroztrząsanie kwestji co było przyczyną nie rozpoczęcia cofania się w tym terminie, oraz nie powracania do dyskusji nad sposobem właściwej interpretacji paragrafu 6 rozejmu, Joffe oświadczył, iż może sobie tłamać się przy dalszym pozostawaniu wojsk polskich na terenach odcinka południowego jedynie jako chęć pośredniego

Uwagi deszyfrującego: L.dZ.No. 2070

555-329-25

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Korczyński

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 15 / XI 1920.

Szyf. № 51952 /II.

Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

1. Szef Sztabu - 1 egzempl.
2. Szef Oddziału II 2 1 egz.
3. Adjutantura Generalna 1 egz.
4. Ew/Szef 2 egzempl.
6. Ew/ 5 - kres - 2 po 1 "

d. 488/AO 16/XI

[Signature]
Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

popierania gen. Bałachowicza oraz specjalnie Petlury przez krycie jego lewego flanku. Dalsze pozostawanie wojsk polskich uważałby zatem za równoznaczne z potwierdzeniem opinii w całej Rosji sowieckiej tego przepuszczenia, jedyną widoczną konsekwencją byłoby wznowienie działań wojennych.

Decyzja co do terminu rozpoczęcia odmarszu odroczonej została do jutrzejszego posiedzenia, które rozpocznie się o godzinie 16. wieczór.

Panu Dąbskiemu oświadczyłem zgodnie z instrukcją Naczelnika Państwa iż termin potrzebny dla celów wojskowych upływa dnia 15. listopada, termin wywiezienia zakupionych zapasów cukru między 1. a 15. grudnia.

Jest moim przekonaniem, iż delegacja bez zupełnie zadadniczego zaostrzenia, a być może chwilowego serwaniaczy zupełnego obecnych pertraktacji, nie będzie w stanie osiągnąć terminu odmarszu później niż go za 18. listopada

Wszelkie rokowania w innych sprawach są niemożliwe do chwili rozstrzygnięcia spraw wynikających z punktu 6 rozjemu.

M a t u s z e w s k i ppułk. No.4.

M Y S Z K O W S K I

No. 9630 z 14/XI-20

Desyrował, oryginał zniszczyć

Uwagi desyrującego: L. 96. No. 2070

[Handwritten signature]

25-52-52

Warszawa, dn. 15 XI 1920

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Otrzymał:

Szef. Nr. 2523

1. Szef Sztabu - I egzemplarz

Adiutant Sztabu Generalnego W. P.

2. Szef Oddziału II 2 egz.

3. Adiutant Sztabu Generalnego 1 egz.

4. Szef Sztabu - I egzemplarz

5. Szef Sztabu - I egzemplarz

Kapitan i Szef Biura Szef Sztabu

№ 20.1000.10000

K O P J A
TELEGRAMU SZYFROWEGOP. Dąbski do Ministerstwa Spraw Zagranicznych
-----
w Warszawie.

Ryga, 13.XI.1920.

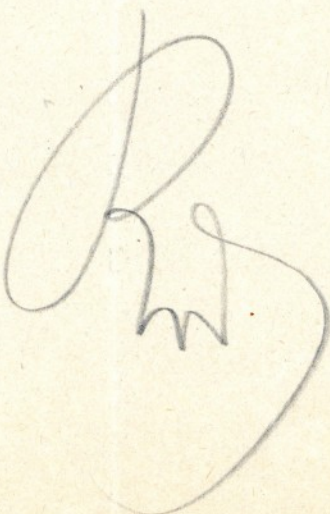
Otrzym. 14.XI.20 g. 16.

Nr. 50.

Dziś przybywszy rano Rygi zastałem strony bolszewików ostry protest, o którym doniósł Wasilewski. Wieczorem było cztery i pół godzinne posiedzenie przewodniczących, Joffe podniósł wszystkie skargi przeciw łamaniu umowy z naszej strony zwłaszcza §-u 6 rozejmu. Obiecał pójść na rękę sprawie cukru i zwalczania epidemii, ale warunkiem natychmiastowego wycofania wojsk na granicę. Powiedział wyraźnie nie może robić ustępstwa, ale woli otwartą wojnę z Polską, niż wojnę pod pseudonimem Petlury, Bałachowicza. W Rosji masy oburzone, nie wierzą, że Polska chce pokoju. W rozmowie zapowiedział szybszą ofensywę na Petlurę. Decyzję odroczyłem do jutra. Zaproponuję, że wycofamy wojsko zaraz, z wyjątkiem rejonu cukrowego, gdzie z zawleczenia chorób wojsko zostanie dłużej. Trzeba się liczyć z koniecznością wycofania wojsk na linię granicy do 5 dni. Nastrój nerwowy i nieufny zapowiada trudności rokowaniach.

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

d. 483/AO. 16/XI

16/11

Centr.

547

War

odpis

Stacja radiotelegraficzna

Ze stacji nadawczej:

FRG

Odebrano dn. 18/XI godz. 16 min. 14

Pokwitowano dn. 17 godz. 17 min. 38

Podpis radiotelegr.

Krysan

Radio-Telegram

Nr 3002

Na stację odbiorczą:

Wysłano dn. godz. min.

Pokwitowano dn. godz. min.

Podpis radiotelegr.

Ilość znaków:

Notatki służbowe:

Tekst: 38 Nr 357 w 51 18 17/XI a 1900 -

Polexterne Warszwie - dzis o platej odbylo sie pierwsze posiedzenie plen
 rne po nowach ktore posyłam oddzielaję wymienione pełnomocnictwa dele-
 guacja rosyjska opócz Joffego obolenskiego składa sie kwiring
 Kaneskiego następnie ustępowione ostery komisje terytoryjalnej przewod-
 niczesy Wasilowski kwiring prawno polityczny Iachowicz Kaneski ekonomicz-
 na finansowa Strasburger kausik Cwoleski Jencow Kaleski Lorenz
 1818 18 sept novembre - Notatki .

Adjutant

W Sztabie

547 / 40 19 / XI

R

Radloff

STRZYNUJA

~~1. N. D. Okład III~~ *Scyf witania Gen. Komandorski*

~~2. N. D. Okład II~~ *Major. Prorodpiccki*

~~3. N. D. Sp. Ingt.~~ *oryginał i kopij*

Scyf radiotelegrafji odpow III.

STRZYNUJA

~~1. N. D.~~

~~2. N. D.~~

~~3. N. D.~~

~~III~~

~~Sekcja Szynowa~~

471/00
Kop. 4
Stacja radiotelegraficzna

Ze stacji nadawczej:

Odebrano dn. 13/XI 18.19 godz. min.
Pokwitowano dn. 13.42 godz. min.
Podpis radiotelegr. Wasielewski

Radio-Telegram

Nr 2959

Na stację odbiorczą:

Wysłano dn. godz. min.
Pokwitowano dn. godz. min.
Podpis radiotelegr.

Ilość znaków: 2.70

Notatki służbowe: Nr. 312 18 12 / XI 15.00

Tekst:

Pouzna teleexpress Warszawa argant

Przybyli rygi delegacja Zeligowski, Czajkowski, Ziolkowski, Wasielewski
Celem nawiązania stosunków z lotną zapewnieniem nieprzekroczenia granic
Lotwy i paragraf bolszewicy ustępując z powiatu Dryzelskiego wprowadzili
25 polaków w charakterze zakładników stop delegacja pokojowa polska
zakłada protest podkreśla naruszenie preliminarzy paragraf przybyło
Ryga 11-go dwudziestu kaptur bolszewickich imperatorów stop Krawcopolobnie
Zanęcki przedstawiciel bolszewicki Ryga będzie trzecim delegatem konferencji
pokojowej paragraf rosyjski nieubytany kaptur głośny stop szlachetny mił ludność
cestaże niezależnie 5 fantów owas + expres 12 ar.

Adjutantura d. 10b 01a
Szef Sztabu generalnego W. P.

W. P. Wasielewski
DZIURNY OFICER

d-471/00 15/XI

Central.

Stacja radiotelegraficzna

Waw. Adp. IV.

108 02

Ze stacji nadawczej: PAB

Radio-Telegram

Na stację odbiorczą:

Odebrano dn. 14/XI godz. 12 min. 47

Wysłano dn. .... godz. .... min. ....

Pokwitowano dn. 14/XI godz. 13 min. 31

Pokwitowano dn. .... godz. .... min. ....

Podpis radiotelegr.

Podpis radiotelegr.

(-) Jarmaszkiwicz

No 2907

R

Iliczba znaków:

w 103

Notatki służbowe:

Nr. 327 le 13/XI a13.00

Tekst: posen teleexpress warsowie urgent

trzynasty rano przybył ryga Babaki stop na dworcu spotkali minister

Wasielowski przedstawiciele poselstwa polskiego stop wznowienie

rokosań spodziewanie poniedziałek paragraf poseł kamiński por-

rocił ryga paragraf odpowiedzi i protest konsulów w sprawie refer-

my agrarnej lotwie rząd ryski oświadczył poddani obcy korzystają

tych samych praw co poddani lotwacy ale prawo agrarne jednakowo

dotyczy jedynie drągich zostało uchwalone przedstawicielami narodu

jest niemożliwym paragraf estonji przywieziono roaji trzy tysiące

pułdów złota paragraf dzisiaj przybywa ryga delegacja ryska dla
portraktacji z rządem lotwackim paragraf rade orderu lotwackiego
lacples świeżo ustanowiona wytała pośrednictwem poselstwa polskiego
go decesję do rządu polskiego podziękowaniem sympatje i pomoc dla
lotwya.

Eastexpress 13

Handwritten notes on the left margin, including the name 'Sadowski' written vertically.

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

2.468/40 15/11

GENERALNY OFICER
Szef (wzrost) si. radiotelegraficzny
w Warszawie

Do wiadomości

Ciel.

Stacja radiotelegraficzna

War.

Adp. III

Ze stacji nadawczej: MSK

Radio-

Na stację odbiorczą:

Odebrano dn. 15/XI godz. 21 min 10

Telegram

Wysłano dn. .... godz. .... min. ....

Pokwitowano dn. .... godz. 2 min. 35

Pokwitowano dn. .... godz. .... min. ....

Podpis radiotelegr.

siersz. szt. Hrycan

Nr

2973

Podpis radiotelegr.

Ilość znaków:

w 150

Notatki służbowe:

Tekst:

SS Nr 3125 w 150 le 15/XI a 08.20 - Warszawa

Naczelne Dowództwo Sztab Generalny Ryga 14/XI przewodniczący delegacji pokojowych polskiej i rosyjskiej - ukraińskiej na posiedzeniach dnia 13 i 14 listopada 1920 roku postanowili ze wycofanie wojsk polskich na polskie terytorium państwowe tam gdzie to jeszcze nie nastąpiło nastąpi natychmiast i zgodnie z paragraf 6 umowy o rozzejmie wobec konieczności wydania odpowiednich rozkazów słowo natychmiast rozumie się w tym sensie iż rozpoczęcie cofania się wojsk nastąpi niezwłocznie po otrzymaniu rozkazu nie później jednakże niż dnia 19. listopada 1920 r. o godz 24 według czasu ~~zranika~~ srodkowo europejskiego przy cofaniu się wojsk polskich

500
Stacja radiotelegraficzna

Centr.

Ze stacji nadawczej:

FRG.

Odebrano dn. 16/21 godz. 17 min. 23

Pokwitowano dn. " godz. 17 min. 43

Podpis radiotelegr.

Pierzchała

Radio-Telegram

No

2929
Kup 4.

Na stację odbiorczą:

Wysłano dn. .... godz. .... min. ....

Pokwitowano dn. .... godz. .... min. ....

Podpis radiotelegr.

Ilość znaków:

nr. 21

Notatki służbowe:

nr. 340 le 16/21 03. 60

Tekst:

Sapicha Polexterne Varsovie

Konieczny natychmiastowy przyjazd ministra Bernarda i wszystkich ekspertów kolejowych zresztą proszę nikogo nie wysyłać bez wyraźnego zezwolenia Dąbski.

R

OSTRZEŻENIE

Handwritten signature in red ink

Właściciel

Adiutantura

Szcz.

d. 500/40 17/11

Stacja radiotelegraficzna

<p>Ze stacji nadawczej:</p> <p>Odebrano dn. .... godz. .... min. ....</p> <p>Pokwitowano dn. .... godz. .... min. ....</p> <p>Podpis radiotelegr. ....</p>	<p>Radio-Telegram</p> <p>№ <u>11.</u></p>	<p>Na stację odbiorczą:</p> <p>Wysłano dn. .... godz. .... min. ....</p> <p>Pokwitowano dn. .... godz. .... min. ....</p> <p>Podpis radiotelegr. ....</p>
---	--	--

Ilość znaków:	Notatki służbowe: .....
---------------------	-------------------------

Tekst: .....

bedą zastosowane przez mieszana wojskowa komisje rozjemcza ułatwienia
 zmierzające do stłumienia epideji panujacej na niektórych obszarach zaje
 tych jeszcze przez wojska polskie z tem jednak zastrzezeniem ze przepisy
 paragraf G. i umowy rozjemie w zadnym razie nie będą naruszone i ze
 wskazany wyzej termin odejścia wojska polskich nie będzie przedłużony
 Dabski ioffe przedkładam eksp wojsk Nr. 5/3/W -

Matuszewski polk.

na wiadomości

Wysigoso

*2.485/10/11
 /40/11*

SYSTEMY OPTICE

Opieka

501
Stacja radiotelegraficzna

Ze stacji nadawczej: PAB.

Odebrano dn. 16/12 godz. 16 min. 15

Pokwitowano dn. " godz. 17 min. 43

Podpis radiotelegr.

Pierzchała

**Radio-
Telegram**

Nr

2978

ref. 4.

Na stację odbiorczą:

Wysłano dn. .... godz. .... min. ....

Pokwitowano dn. .... godz. .... min. ....

Podpis radiotelegr.

Ilość znaków: w. 24

Notatki służbowe: nr. 332 le 16/XI 03.30

Tekst: Wiadomość koleżeńsko Warszawa

Pierwsze posiedzenie konferencji pokojowej odbędzie się w środę 17 pod
moim przewodnictwem będą wstępne przedstawienia wymiana pełnomocnictw i
utworzenie komisji Dąbski

Adjutantura osobista

Szef Sztabu Generalnego W.P.

d-501/AD 17/11

STANISŁAW OSTOJA
Centralny Sztab Radiotelegraficzny

[Handwritten signature]

Be wiadomości

494
~~DEPEZA~~

z Rygi via Berlin do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 16/XI-20.

Nagłówek depeszy: 47/15 riga 2/15 173 w 15 1.12.

Adres: Naczelne Dowództwo W.P

Treść depeszy:

Dziś na posiedzeniu przewodniczących ustalono, że odmarsz wojsk Polskich ma się rozpocząć 19-go o godzinie 24-ej czasu europejskiego.

Uważam, że wycofanie należy przeprowadzić w sposób lojalny, a to ze względu na istotną niewiarę przeciwnej strony, że w ogóle zaczniemy wycofywać, która przebija bardzo wyraźnie, oraz na przekonanie, że władze wojskowe nie mają zamiaru respektować żadnego z punktów rozejmu.

Dosłowny tekst postanowienia idzie otwarty.

Pierwsze zdanie także dla kapitana Libickiego.

Obecnie sprawa cukru jest załatwiona inaczej przez delegata Ministerstwa Skarbu.

Sprawa niedopuszczenia delegata do 18. dyw. piech. została poruszona przez Joffego.

Odpowiedziałem, iż Nacz. Dow. W.P. rozkazało dopuścić delegata do 18. dywizji, kierując go przez Baranowicze ze względu na obecność Bałachowicza na przedpolu. / brak końca/ Matuszewski.

Uwagi deszyfrującego:

167 - 123 - 10

~~MYSZKOWSKI No. 2632 z 14/XI-20~~
Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Horczyński

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 16 / XI 1920.

Szyfr. № 53355 /II.

1. a Szef Sztabu	-	1 egz.
1. Adjutantura Generalna	-	1 egz.
2. Szef Oddziału II	-	1 "
3. Ew/Szef	-	2 "
4. Ew/ 5 - kres - z po	-	1

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P

d. 494/AO 19/11

J. Krawiec
Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

503

DEPESZA

z Rygi

via

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 17.XI.20.

Nagłówek depeszy: nr 337 w 4 gr 1o3 le 16/11 o3.30.

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść depeszy:

Rosyjska delegacja protestuje, iż delegat łącznikowy w 6. armji Kozłowski został zraniony przez wojskowego /1 gr. spacz./polskiego.

Proszę o podanie dotychczasowych zarządzeń i szczegółów.

Jednocześnie zwracam się do Rybaka przez Moskwę.

Dąbski z Joffem ustalili dziś l. posiedzenie plenarne na środę: Inauguracja, wymiana pełnomocnictw i ukonstytuowanie komisji.

Wojskowi eksperci ustalili w komisjach: ekonomicznej, terytorjalnej i spraw jeńców.

Matuszewski.

Nr. 26336 z 15.XI.20.

17/11 R

Uwagi deszyfrującego:

1o3 64 - 16

L.dz.st.2985.

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Stanisławski

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 17 / XI 1920.

Szyf. № 53360 /II.

Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

Szef Sztabu

Adjutantura Generalna

Szef Oddziału II

Ew/Szef - 2 egz.

Ew.5 - 7 - ref. - po 1 egz.

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

[Signature]

556

DEPESZA

z **Rygi** via - do **Warszawy**

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 21/XI-20

Nagłówek depeszy: nr 382 gr 52 le 20/XI 20-00-
Naczelne Dowództwo W.P.

Adres:

Treść depeszy:
Na temat 53024 : Proszę wyjadnać, dlaczego 6. armja ukonczyła odmaras 20.XI.7 Interpelacje tutaj pewno, nasze posiadac notywy. Polaszewicy wnieśli dziś notę z protestem z powodu oświadczeń Rybaka.
Dąbski daje tekst do M.S. Zagranicznych.

Matuszewski
No. 263861, s 20/XI-20

ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

22/11/20

Uwagi deszyfrującego: L.dz.et. 3028 49-37-0	Deszyfrował, oryginał zniszczył: <i>G. Taw...</i>
---	--

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P. (SZTAB GENERALNY) BIURO SZYFROWE
Warszawa, dn. 22 /XI/ 1920.

Szyfr. № 53348 //II. Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.
α. 556/40 22 XI

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału II
3. Szef - 2 egzempl.
4. Szef - 7 - Ref. po 1 "

Percipor
Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

551

DEPESZA

z Rygi

via

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 22.XI.20.

Nagłówek depeszy: W 7 gr 33 nr 44 le 22/11 09.15.

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść depeszy:

Koniecznym jest podanie w miarę możliwości codziennie rano linji na którą wychodzą cofające się wojska z dokładnym wymienieniem daty i godzin do postoju.

M a t u s z e w s k i .

Nr. 2661/12 z 21.XI.20.

ŚCIŚLE TRZYNAĆ POD ZAKRĘCENIEM!

22/11 Kuc

Uwagi deszyfrującego:

33-23-3

L.dz.st.3031.

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Kozaryński

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. / 1920.
22 XI

Szyf. № 3400 //II.

Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

Szef Sztabu
Adjutantura Generalna
Szef Oddziału II
Ew/Szef - 2 egz.
Ew. 5 & 7 - ref. - po 1 egz.

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

50

DEPESZA

z **Rygi** via - do **Warszawy**

wpłynęła do Biura Szyfrowego: **23/XI-20**

Nagłówek depeszy: **de ryg nr 386 w 6 gr 62 622/11 2230-**

Adres: **Naczelne Dowództwo W.P.**

Treść depeszy:

Dzięki twardeму stanowisku, jakie (szajka) wobec noty Joffego z dnia 20/XI, udało mi się, przy pomocy Wasilewskiego przeprowadzić, a także dzięki poszczególным pogłoskom wręcznie przesłanym, bolszewicy wycofali się ze swego stanowiska.

Dziś wykonano obrady. Szczegóły najbliższym kurjerem.

R

Matuszewski
No. 2670/16 z 22/XI-20

Over

ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

Uwagi deszyfrującego:

L.ds.st.3035
63-41-9

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

G. Gwóźdź p.m.

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. **23** / **XI** 1920.

Szryf. № **53972** /II.

Otrzymują:

1. Szef Sztabu
2. Adjutantura Generalna
3. Szef Oddziału II
4. Szef - 2 egzempl.

Kapitan
Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

201

DEPESZA

Sto

z **Rygi** via - do **Warszawy**

wpłynęła do Biura Szyfrowego: **23/XI-20**

Nagłówek depeszy: **de frg nr 386 w 6 gr 62 622/11 2230-**

Adres: **Naczelne Dowództwo W.P.**

Treść depeszy:

Dzięki twardemu stanowisku, jakie (zająłem) wobec noty Joffego z dnia 20/XI, udało mi się, przy pomocy Wasilewskiego przeprowadzić, a także dzięki poszczególnym pogłoskom wręcznie puszczonym, bolszewicy wycofali się ze swego stanowiska.

Dziś wznowiono obrady. Szczegóły najbliższym kurjerem.

Matuszewski

No. 2670/16 z 22/XI-20

23/11 R

**ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM**

Uwagi deszyfrującego:

**L.dz.st. 3035
63-41-5**

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Stawski Kpt

**NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE**

Warszawa, dn. **23 / XI** 1920.

Szyf. № **53972** /II.

Otrzymują:

1. Szef Sztabu
2. Adjutantura Generalna
3. Szef Oddziału II
4. Bw/Szef - 2 egzempl.
5. Bw/5-7-Ref. po 1 "

**Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.**

*d. 560 / 23 / XI
A0 /*

Peropis

Zy Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

#624/Ad

DEPESZA

BR 4 Ad

z Rygi via - do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 26/XI-20

Nagłówek depeszy: 6 gr 110 nr 397 le 24/XI 22.00 -

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść depeszy:

Joffe nadesłał dziś większą notę No. 96, skarżącą się na pewne niedokładności odmarszu i na Rybaka.

Materiał obecny pozwala dać motywowaną odpowiedź.

Dalej nota w końcu zwraca uwagę, iż z powodu nieporozumień w Mińsku Szutko został odwołany, ubocznie nasuwając to w stosunku do Rybaka Dąbski pytał czy Rybaka nie można odwołać.

Odpowiedziąłem iż nie znajduję powodów ale wiem, że Rybak miał i tak dostać urlop.

Przedkładałem powyższe .

Kurjer przyjechał .

R
M A T U S Z E W S K I

No. 2681/18 z 24/XI-20

ŚCISLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

Uwagi deszyfrującego: L.Dz.St.No.3047

110 - 73 - 9

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Korczyński

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 26 XI 1920.

Szyf. № /II.
53995

Otrzymują:

1. Szef Sztabu
2. Adjutantura Generalna
3. Szef Oddziału II
4. Ew/S₂ef
5. Ew/ 5 ref -

[Signature] po 1 egz.
Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

552

DEPESZA

z Rygi

via

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego: 21/XI-20

Nagłówek depeszy: 593/20 riga 2 136/135 0 20.1 5-

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść depeszy:

Podtrzymuję treść depeszy No.2632/5 z dn.14 listopada.
Obawiam się, że bolszewicy postawią podwójną grę, ustępując w Mińsku, codziennie usilnie zaznaczają tutaj, że nie wycofanie wojsk polskich 19. na całej linii, będzie uważane za złamanie preliminarijów.

Dąbaki na zasadzie depeszy W.S.Z. oraz No.52849/II, brzmiącej wyraźnie, iż 19. rozpoczną cofanie na całej linii, na notę wspomnianą w depeszy No.2646/9, iż wojsko polskie lojalnie wykona zobowiązanie protokołu z dn.14. listopada.

Jestem pewny, że bolszewicy 19. listopada o godz.24. rozpoczną marsz na całej linii.

Katuszewski
No.2651/10 z 19/XI-20

ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

Handwritten signature

Uwagi deszyfrującego:

X/ oświadczył/ dopisek Biura Szyfr/.

129 - 96 - 2

Deszyfrował, oryginał zniszczył:

Handwritten signature

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 21 / XI 1920.

Szyf. № 53342 //II.

Otrzymują:

1. Szef Sztabu
2. Adjutantura Generalna
3. Szef Oddziału II
4. Kw/Szef - 2 egzempl
5. Kw. 5-7-101 "

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

552 / 22 /
AO / XI /

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

Warszawa, dnia 27 listopada 1920 r.

O d p i s .

Ścisłe tajne.

W odpowiedzi na pismo z dn. 28 listopada 1920 r. Nr. 5297/20. Ministerstwo Skarbu oznajmia, że stojąc zasadniczo na stanowisku, że przy rozrachunku z Rosją sowiecką Państwo Polskie winno domagać się złota, względnie innych realnych wartości, nie pozwała zapatrywania Departamentu co do celowości przedstawionych żądań, dotyczących się odstąpienia, wzmianka za część złota, przypadającego Państwu Polskiemu tytułem rozrachunku z Rosją, obiektów pływających oraz materjału zaopatrzenia morskiego.

Przy notorycznym złym stanie rosyjskich statków i materjału zaopatrzenia morskiego, objekty wymienione w załączonym wykazie nie przedstawiają, zdaniem Ministerstwa Skarbu, takiej wartości bojowej, względnie handlowej, by wysuwanie żądań co do ich odstąpienia Państwu Polskiemu przy rozrachunku z Rosją mogło być uważane za pożądane dla interesów Skarbu Polskiego.

Ministerstwo Skarbu pozwala sobie wyrazić poważne wątpliwości co do tego, by Rząd Sowietów zechciał zgodzić się na poddanie okrętów i materjałów morskich zbadaniu przez ekspertów wojenne-morskich Państwa Polskiego oraz by Polska mogła zapewnić sobie prawo odstąpienia od swych żądań w przedmiocie omawianych obiektów morskich na wypadek, gdyby orzeczenie eksperta polskiego wypadło niepomyślnie.

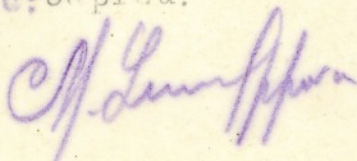
Z powyższych przyczyn Ministerstwo Skarbu nie znajduje podstawy do udzielenia swemu delegatowi na konferencję pokojową w Rydze instrukcji w myśl żądań, sformułowanych przez Departament Spraw Morskich, pozostawiając zresztą uznaniu Departamentu, czy wobec przedstawionych wyżej zastrzeżeń zechce popierać swoje dżyzyderaty za pośrednictwem delegata Ministerstwa Spraw Wojskowych na konferencję pokojową.

a MINISTRA SKARBU

Biura Prezydjalnego :

podpis nieczytelny.

Za zgodność: od pi su:

Do Ministerstwa
Spraw Wojskowych
Departament Spraw Morskich
Wydział Operacyjny
w Warszawie.

Warszawa, dnia 26/XI.1920 r.

O D P I S.

*****

RO S J A S O W I E C K A.

*****

/ wiadomości do dnia 1-go listopada 1920 r./

Chwilowe powodzenia Czerwonej Armji na polskim froncie w lipcu i sierpniu b.r. niezmiernie wpłynęły na podniesienie prestige'u sowieców wewnątrz i na ogólne wzmocnienie się znaczenia partji komunistycznej, szczególnie utwierdzając jej dyktaturę w stosunku do ogółu mieszkańców. W kierujących kółkach pokładane nadzieje, iż nadszedł czas, kiedy władz sowiecka wyszła z orbity wyłącznie rosyjskiej i rozpoczyna działania na szerszej, międzynarodowej arenie, w pewni na zrewolucjonizowanych Niemiec, liczyli na absolutne powodzenie.

Zwołanie 2 Kongresu III. Międzynarodówki w czasie największych powodzeń na froncie, wypadło bardzo pomyślnie, przynosząc nowe hofoskopy na przyszłość w postaci nadziei na rozbudzenie ruchu rewolucyjnego przez partje komunistyczne zachodnie w ich krajach, nowe formyły zasad komunistycznych, a także było silnym bodźcem dla przedstawicieli Wschodu, tak ważnego dla wszechświatowej polityki bolszewickiej.

Cały okres powodzeń bolszewickich można określić, jako pierwszą zdecydowaną i czynną próbę przejścia do polityki międzynarodowej.

Złamanie ofensywy bolszewickiej i odrzucenie ich było powodem do zmiany całej taktyki jak władzy sowieckiej wewnątrz, tak Komunistycznej Międzynarodówki w postaci jej Komitetu Wykonawczego, - we wszechświatowych planach.

Oceniając minione walki na polskim froncie, Trocki wyraził się w jednej ze swych mów / 20.X. w Moksiew na Zjeździe Wszechrosyjskiego Komitetu pomocy chorym i rannym/, iż przyczyną rozbięcia Czerwonej Armji pod Warszawą było /głównie/ zbyt wielkie jej oderwanie od swych tyłów i baz, jednak uważa ten błąd strategiczny

nie jaji skutek wadliwych planów wojskowych, ale dlatego on stał się, iż cała ofensywa przeciwpańska była prowadzona nietylko z punktu widzenia strategicznego wojskowego, a głównie ze względów politycznych - zamiaru wywołania rewolucji w krajach zachodnich

Jednocześnie z rozbiorem Czerwonej Armji pod Warszawą upadła narazie zupełnie myśl polityczna zbolszewizowania Polski, a po niej i całej Europy przy pomocy przewagi militarnej, a nastąpiło przejście do dążeń zasadniczo tych samych, ale ujętych w bardziej delikatniejsze i zręczniejsze formy. Zmiana polegała na tym, iż wykluczała polityczną grę na tle sukcesów militarnych, a oparła się głównie na taktyce partyjno-politycznej we wszechświatowym zakresie, zachowując metody wojskowe dla wypadków namiętnej przewagi / Wrangiel/.

Bolszewicy zrozumieli, iż w obecnej chwili trudno pokłaść jakieś nadzieje na militarne zwalcanie kapitalistycznej Europy. Będąc zbyt realnymi i licząc się z siłą i możliwością, doszli do wniosku, iż Czerwona Sraja nietylko nie wytrzyma wielkich antyeuropejskich przedsięwzięć, ale niema nawet czasu w obecnej chwili na zdruzgotanie wstępnej barjery - polski, mimo całego szeregu polskich niedomagań i dezorganizacji wewnętrznej. Wiara zaś w czynną pomoc zachodnio-europejskiego proletariatu jest dziś jeszcze nieznaną, mimo zapewnień przedstawicieli 2 Kongresu. Jawnym dowodem tego mogą być zupełnie otwarte deklaracje najwybitniejszych person sowieckich, jak Lenina, Trockiego, Radka/ na posiedzeniach WCIK'a/ i porównania pokoja Ryskiego do Brzeskiego.

Aby nie czekać z założonemi rękami na przyjscie sposobności, władze sowieckie zwróciły w chwili obecnej uwagę i wy-
tężają całe siły na to, ażeby przenieść centr ciężkości na agitację wogóle - raz, i na podtrzymanie skrajnego ruchu robotniczego w zachodniej Europie - dwa. I trzecim dążeniem - to przede wszystkim, iż Rosja jest główną bazą i ośrodkiem ruchu i władzy komunistycznej, wzmocnić wszelkimi sposobami wewnętrzne położenie.

Stąd też wypłynęły na porządek dzienny takie kwestje, jak pokój z Polską, siłowanie likwidacji Wrangla, współdziałanie z ruchem robotniczym na Zachodzie. / Zinowjew na partejtagu w Halle/,

walka z nadchodzącym głodem, ozdrowianie przemysłu i transporta wzmoczone unieszkodliwianie kontrrewolucji wewnętrznej/ Dzierżyński-przełożony Komitet Obrony z oddaniem pod jego rozkazy wojsk męskiewskiego okręgu etc/, asilne podtrzymywanie handlu zagranicznego i wwozu wewnętrznego, reorganizacja i wzmoczona działalność wszelkich wydziałów agitacji, wzmocnienie partji komunistycznej przez usowanie * szkarkirów i pristroiwaszychaia*, mobilizacje * trudowija* etc. etc. etc.

AGITACJA WENNETRZNA I WENNETRZNA.

Agitacja wewnętrzna była dotychczas prowadzona w niesharmonizowany sposób przez każdą instytucję z osobna, tak jak prowadził Komitet Wykonawczy Partji, Komisariat Oświaty, Rosta, Centropieczat', Centroagit i t. d. polityczne oddziały - "politoddzieli". Niedawno został wydany dekret o ustanowieniu "Głównopolitproświeta", którego głównym zadaniem będzie zogniskowanie całej agitacji, organizowanie takiej, opracowywanie metod i sposobów agitacji, a mianowicie wypełnienie tego będzie zależało od Oddziału agitacji w Głównopolitproświecie. Oddział ten sam się dzieli na 5 sekcji: 1/ Sekcja Agitacji w druku, 2/ Sekcja Agitacji ustnej, 3/ Sekcja Agitacyjnych punktów, 4/ Sekcja artystycznej agitacji i 5/ SEKCJA SZKOŁENIA i kwalifikowania pracowników na polu agitacyjno-oświatowym, a także przy oddziale dwa biura na prawach sekcji, biuro opracowywania zasadniczych tematów i zbierania odpowiedniego materiału i biuro "produkcji agitacji" - uwydatnienia rewolucyjnej pracy w postaci remontu lub budowy lokomotyw, wyrobu materiałów i innych pracach czysto praktycznych.

* Sekcja agitacji w druku* redaguje i zbiera odpowiedni materiał agitacyjny, który ogłasza przez Rostę i swój oficjalny dziennik podaje do wiadomości prowincjonalnej prasy. Tu też znajduje się centralne redakcyjne kolegium, nadające ton i instrukcje całej prasie, wydaje ono szereg pism własnych o różnych oddziałach dla kraju i kraja. Osobno jest wydzielone w sekcji redakcyjne kolegium pisanie broszur i odezw, ewentualnie ich korektywa i ewidencja

* Sekcja ustnej agitacji* - organizuje przy pomocy kom-
jaczek odczyty lub wprost popularne czytanki, treść których też

starają się uzależnić, wydając odpowiednie dodatki do pism. Główna praca tej akcji jest skierowana na wieś, a w założeniu jej leży dekret Sownarkomu jeszcze z końca 1918 r. o "sztackiej powinności", obowiązująca w tym sensie członków partji i odpowiednich instytucji. Dla miasta też sekcja organizuje czytanki na większą skalę i bardziej treściwe, odczyty, czasy artystyczne, jak ogłaszanie na scenie "Usnego pisma" - zbioru oddzielnych literackich kawałków pod kierownictwem poety Briesowa / Nr. 1 odbył się 25/X. w Piotrogradzie /.

"Sekcja agitacyjnych punktów" - organizuje kluby, domy ludowe w odpowiednich miejscach przez swe organa, pozostające nadal różnorodnymi. Urządza i wysyła pociągi agitacyjne, zaopatrzone w pisma, broszury, odezwy etc. jak na przykład jeden z lepszych "Krasnyj Westok", który ma specjalną misję pracy na Baskim Wschodzie składa się z paru wagonów osobowych dla personelu, kilku towarowych urządzonych podkładki bibuły wystawy ruchomej higienoczno-sanitarnej, kaźni etc., cały jest nazewnątrz rozmalowany odpowiednimi malowidłami i oklejony plakatami.

Ogółem istnieją cztery instruktorsko-agitacyjne pociągi: "Lehin", "Krasnyj Westok", "Sowiecki Kaukaz" i "Oktiabrowska rewolucja", oprócz tego jest na ukończeniu piąty bez nazwy, a także jeden parostatek "Krasnaja zwiezda", kursujący po Wołdze i jej dopływach w tych samych celach i posiadający oprócz zwykłych materjałów wystawę rolniczą. Pociągi były organizowane przez WCİK'a i w podróży agitacyjnych brali udział najwybitniejsi komuniści, jak Kalinin, Kuznecowski i inni. Odbywały one bardzo dalekie podróże, jak na Kaukaz, Syberję, Turkestan i podróże nosiły nie tylko charakter agitacyjny, ale jednocześnie spełniały funkcje kontroli i nadzoru instrukcyjno-rewizyjnego, niosąc pomoc i radę władzom i partyjnym organizacjom, dbając o sumienne wypełnianie przez nich swych funkcji i dbając o ogólny ład wewnętrzny.

"Sekcja artystycznej agitacji" - koncentruje artystyczne siły i dzieli się na 5 działów: 1. Dział rewolucyjnego teatru - zajmuje się organizacją przedstawień, wybiera repertuar dla prowincji, ogłasza konkursy; 2. dział filmowy wykorzystania kina i fotografii dla agitacji; 3. dział "centropłastinka" - wykonanie agitacyjnych płyt gramofonowych;

4. dział plakatów i obrazów treści rewolucyjnej; 5. dział organizacji ludowych przedstawień, obchodów etc.

„ Sekcja szkolenia personelu ” — organizuje szkoły, przygotowuje pracowników na pola agitacji, jednocześnie pogłębia i rozszerza metody agitacji. Ma prawo szerszej kooptacji wybitniejszych sił dla swych celów.

Wobec głodu papierowego da się odczuwać zmniejszenie debitu całej bibuły, ogromna ilość papieru idzie na druk pieniędzy / 400.000 kg. miesięcznie/, a także dla potrzeb kancelaryjnych szkół i urzędów. Gazety są wydawane w zmniejszonej ilości, prócz centralnych wydawnictw / Izwiestja Moskiewskie / — 350.000 egz. i „ Prawda ” — 250.000 egz. / i obecnie zanikają w sprzedaży. Gazety w Piotrogradzie już zupełnie nie istnieją w sprzedaży. Redakcja rozsyła gazety w większej ilości po urzędach, gdzie pracownicy czytają je bezpłatnie. Przyjeżdżający do Piotrograda otrzymują darmo gazety po przedstawieniu swych papierów i „ kowandrirowok ”. W odjeżdżających pociągach z P. sprzedają się bezpłatnie gazety po dwie na wagon. Oprócz tego kioski kolejowym dają bez trudności gazety do przeczytania na miejscu.

Głód papierowy doszedł obecnie do tego, iż jest wprowadzona oszczędność nawet w druku pieniędzy, przez popieranie bezpłatnych „ papierowych ” rachunków pomiędzy poszczególnymi instytucjami. Dowód wewnętrzny z Estonji i przez Estonję jest niski, jednak stało się powiększe. Pokój z Finlandją pod tym względem przyniesie znaczną korzyść cwietaom.

Agitacja zewnętrzna skierowana jak i wciw na Wschód i Europę zachodnią; choć dziś wschód nie przywiązuje tyle uwagi, co w chwili powodzeń, to podważanie ogólno-światowej hegemonji Anglji, co było między innymi bolszewickimi zamiarami, jest więcej realne nie przez rewolucjonizowanie Indji, ale przez podsyccanie skrajnych partji w samej Anglji, co jest też i dziś na pierwszym planie.

Literatura agitacyjna przewozi się dziś jako dyplomatyczna poczta do Estonji, co jest tym łatwiejsze, iż większa połowa urzędników granicznych estońskich jest przekupiona przez przedstawi-

oficjalstwa bolszewickie/ np. w Norwegii komisarz sowiecki Wajesztorga i do spraw opłatanów Ulstric mając przekupionych urzędników przewozi nie tylko bibulę, ale i wiele osób nielegalnie, a także wywozi do Rosji nieprawnie zakupione w Estonji towary, a najwięcej kartofli/, -dalej bibuła ekspedjuje się nielegalnymi środkami, np. handlowymi statkami do NIEMIEC i dalej. Fakt wykrycia na statku "Waza" broszur francuskich dowodzi współdziałania z przewozem bibuły do Francji pewnych kół niemieckich/ było to w Rewlu 26/X. i statek był zatrzymany przez władze estońskie/. Następni statki wywożące rosyjskich jeńców z Niemiec, a niemieckich z Rosji przewożą największą ilość bibuły, tym łatwiej, iż z Niemiec przyjeżdżają dużo spartakowców. Te same zadanie spełniają rosyjskie statki np. "Subotnik" pływając u brzegów Skandynawji w zamiarach pseudo-handlowych, przewoził wszelaką bobulę, czasem np. w Trondheimie mając otwarte powodzenie; podróż jego do Anglii nie udała się z powodu opozycji rządu angielskiego.

Więcej wagi obecnie bolszewicy przywiązują nie do martwego drukowanego słowa, lecz do poszczególnych oficjalnych wystąpień działaczy III. Międzynarodówki, wobec socjalistów Zachodu; pierwszym doświadczeniem w tym względzie i doświadczeniem pomyselnym jest wystąpienie Zinowjewa na Zjeździe niezawisłych w Halle.

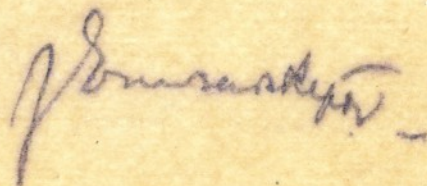
SYTUACJA WEWNĘTRZNA. Rosji Sowieckiej wymaga przede-
wszystkiem zażądanie nadchodzącego głodu. Nadzieje na zbiór t. z. razwiorstki nie mogą być rożowymi. Razwiorstka jest to mianowicie maksimum co może dać wieś, a jednocześnie jest to minimum, co potrzebuje miasto. W obecnym ruchu razwiorstka może dać najwyżej 40-45% razwiorstki, choć są gubernje, co same będą potrzebowały wwozu. Rachuby na wóz z Sibirji nie mogą być duże ze względu na niedostateczność środków transportowych/ w roku zeszłym zostało wywiezione zboże z Syberji z 20- 25 wiorstowego pasu wsłkuł kolei i spławnych rzek/. Kartofle mimo zwiększenia terytorjum nie ulżą położenia i przeciętnie biorąc Rosja jest zabezpieczona chlebem nie więcej jak na 4 miesiące. Lecz, gdy wieś wględnie zaradzi sobie, posiadając więcej czy ukrytego czy legalnie zachowanego zboża, to miasta i nieurodzajne gubernje znajdują się w obliczu katastrofy. WŁADZA sowiecka rozumie to, i do rozwiązania p. prowizacyjnej

sprawy przywiązuje pierwszorzędną wagę, a niektórzy uważają, że od rozwiązania tej kwestji będzie zależeć same utrzymanie się bolszewików w Rosji.

W celach omdrowienia przemysłu i transportu i uratowania niezbędnych fabryk przeprowadzona jest w całej Rosji mobilizacja urodzonych w 1886, 1887 i 1888 roku dla t. z. trudowej powinności. Mobilizowani są detaszowani po głównych centrach przemysłowych, jak Piotrogród, Moskwa, Iwanowoaniesiensk etc.. Piotrogród na wyznaczone 10.000 robotników, głównie przeznaczonych na metalurgiczne fabryki, wyrabiające pociski etc. Ścisły rozkład robotników podług fabryk jest podany w Piotrogradzkich Izwiestjach z dnia 29/X. Dla dodania dachu i energii mobilizowanym robotnikom, spotykają ich władze owacyjnie, dają możliwe mieszkania i wikt, zabezpieczają odzież i bielizną. Oprócz tej ogólnorosyjskiej mobilizacji istnieje cały szereg gubernjalnych mobilizacji robotników specjalistów, dalej trudowa powinność kobiet od 18-40 lat, a mężczyzn od 18-50; istnieją "gużewyja" mobilizacji - kto ma konia i woź musi 2-3-4 dni w tygodniu pracować przewożąc drwa, torf, etc. np. w 80 wioratowym pasie miasta Piotrogródu.

Miasta nie są zabezpieczone na zimę opałem np. Piotrogród który przed wojną potrzebował rocznie 90.000 pudów opału, na dzień 1. listopada miał dostawionych do 300.000 sążni sześciennych, dla samych urzędów jest wyznaczone 275.000 sąż. sz., choć one żądały minimum 1.000.000 sążni. Dla ludności jest wyznaczone 60.000 s. co uczyni w ciągu 3 mies. po 1 wiązance na mieszkańca. Elektrownia i wodociągi są zabezpieczone opałem na trzy miesiące licząc, iż elektrownia będzie pracować 4-5 godzin dziennie. Władze żądają do wykorzystania zimy na dostawę opału przy pomocy gużewy mobilizacji i wojska.

Z a z g o d n o ś ć o d p i s a :

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W. P.
A640

640

DEPESZA

Rygi

via

do Warszawy

wplynela do Biura Szyfrowego. 27.XI.20.godz.2.

Naglowek depeszy: nr 401/65 w 12 gr 229 le 26/11 a 20.00.

Adres: Nacz. Dow. W. P. - Belweder - Na tych miast doręczyć -
odszyfrować - odpowiedzieć.

Treść depeszy:

Z zupełnie pewnych źródeł / a la Kowalewski / wiem, że będzie
konflikt o Słuck.

Bolszewicy zarządzają z naciskiem jutro tu albo w Mińsku od-
wołania Rybaka.

Przypuszczają poważnie, że nasz pobyt w Słucku do dnia 27.XI.
ma na celu formowanie oddziałów Bałachowicza i skrywanie jego zbiegów.

Wybuch w Radoszkowiczach jest podobnie uważany za inspirowany.

Zarzutem głównym będzie nie wykonanie przez nas własnego
planu wycofania, według którego Słuck miał być opuszczony dn. 20.XI.

W Moskwie zapadnie dziś, najdalej jutro decyzja, czy nacisk na
nas ma być wywierany przez Joffego czy też przez Mińsk.

Przypuszczam to drugie.

Nie jest wyłączone, że bolszewicy zdecydują posuwać się naprzód
według planu przez nas przedłożonego, a przez nich przyjętego, nie ogląda-
jąc się na to czy nasze wedety opuściły dane miejscowości, oraz idąc na
zbrojne konflikta miejscowe dla zmuszenia nas do zmiany taktyki i dla
zaostżenia kwestji, mając pewnością zerwania rokowań z naszej strony.

Uwagi deszyfrującego:

L.dz.st.3058.

Deszyfrował oryginał zniszczył:

Korczyński

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
BIURO SZYFROWE

Warszawa, dn. 27 / XI. 1920.

Szyf. № 53999 / II.

- Otrzymują:
- Adjutantura Generalna
  - Szef Sztabu
  - Szef Oddziału II.
  - Ew/Szef - 2 egz.
  - Ew.5 - 7 - ref. - po 1 egz.

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

D E F E S S A

654

z Rygi

via -

do Warszawy

wpłynęła: 27/XI-20

R

nagłówek: de riga nr 64 w 6 gr 137 le 26/11

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Nadeszła wiadomość o przyjeździe posłów.

Czuje się w obowiązku donieść(?), że w pertraktacjach z automatycznie temperowaną(?) i jednolitą delegacją sowiecką przeniesienie rozstrzygnięć parlamentarnych i partyjnej gry na teren ryski stworzy podkład dla skutecznych taktycznych posunięć przeciwnej strony o charakterze agitacyjnym i demoralizującym dla Polski.

Prace wojskowego eksperta i osiągnięcie postawionych mu zadań staje się w tych warunkach problematycznym, dojście pokoju do końca nieobliczalnym.

Upraszam o decyzję czy ekspert wojskowy po przyjeździe posłów ma pozostać, zgóry zaznaczając nieprodukcyjność tego.

Praca obecnie przebiega produkcyjnie i rzeczowo.

Matuszewski

No. 2667/2 z 25/XI-20

SCISLE TAJNE
TRZYCIĄD POKOJ ZAMIERZENIA

Uwagi: L.dz.st. 3056

137-89-11

Deszyfrował:

Kowryński

Naczelne Dowództwo W.P.
(Sztab Generalny)

Warszawa, dn. 27/XI-20

Sz.No. 54000/II

Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

654

1. Szef Sztabu
2. Adjutantura Generalna
3. Szef Oddziału II
4. Bw/Szef - 2 egzempl.
5. Bw/5-7-Ref. - po 1

J. J. J.

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Poczta polowa 53 4 grudnia 1920 r.

Oddział II Informacyjny

№ 53816 /II /B.W./4

803/A0

Do

Szefa Sztabu.

Przedkłada się raport placówki w Rewlu o głównych liniach polityki rządu komisarzy ludowych.

Załącznik 1.-

=====

Otrzymują:

- 1/ Szef Sztabu
- 2/ I. Zast. Szefa Sztabu
- 3/ Adjutantura Generalna
- 4/ M.S.Z. Ofic. Łączn.
- 5/ M.S. Wojsk. Oddz. II. Szt.
- 6/ Mjr. Kierzkowski
- 7/ Kpt. Libicki
- 8-11/ Dow. 2., 3., 4., 6., Armji Oddz. II.

W z. Szef Oddziału II.

PRZEZDZIECKI m.p.

Mjr. Szt. Gen.

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W. P.

Za zgodność:

[Signature]

1803

[Signature]

D E P E S Z A

786/10

z Rowla - do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 3/XII-20

Wagówek depeszy : 74 war de eln nr 4 le 2/12 N 7 - 00

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Demobilizacji Rosja nie przeprowadza, dano listy poborowe do 42 lat. .... /trzy grupy spaczone / rewizja białych biletów.

W Smoleńsku koncentracja większych sił - 16.armja , w Witebsku 15., w Wielkich Łukach 4.

Nastrój pism i przemówień wojowniczy.

Misja francuska przekonana o blizkim rozpoczęciu kroków wojennych ..

W Estonji werbunek rosyjskich oficerów do Kowna .

M. Zaw. R

BOGUSZAWSKI

No. 112 z dn. 2/XII-20

Uwagi :

70 - 53 - 6

Deszyfrowak :

G. G. G. kpt.

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny /

Warszawa, dn. 3/XII-20

Sz. No. 55164/II.

Otrzymują:

1. Szef Oddziału II
2. Ew/Szef - 2 egz.
3. Ew/ 5 - 6 po 1 egz.

4. Szef Sztabu
5. Adjutantura Generalna

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego

g. g. g.

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W. P.

786
/ 10

D E P E S Z A

790/A0

z Rygi

-

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 4/XII-20.

Nagłówek depeszy: riga 1/2 41/40 1 23/30 -

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

W sprawie oficerów łącznikowych przy dywizjach bolszewicy w Mińsku nie zgodzą się na ich odwołanie .

Będą się również opierali zmniejszeniu składu ilościowego komisji . -

ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

MATUSEWSKI

No. 2698/25 z 1/XII-20

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny/

Warszawa, dn. 4/XII-20

Ss. No. 55171/II.

U w a g i :

24 - 6 - 0

Desyfrował:

G. Twardy kpt.

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generaln.
2. Szef Oddziału II
3. Kz/Szef - 2 egz.
4. Kz/ 5 - ref- 7 po 1 egz.

R

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

790/A0

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego .

D E P E S Z A

z Genewy via - do Warszawy

801/100

wpłynęła : 5/XII-20

Nagłówek: Geneve No.205 183 1 12 21-

Adres: Naczelne Dowództwo W.P. kopja - M.S.Wojsk.

Treść:

Wojskowa Komisja Doradcza Ligi uchwaliła dzisiaj przedłożyć Głównej Radzie wnioski, obejmujący 9 punktów w kwestji nadania mandatu.

Proponują powierzyć Polsce ufortyfikowanie Nogatu i wybrzeża, obsadzenie słabymi załogami polskimi, które tylko na wypadek III elaboratu japońskiego zostałyby zluzowane przez wojska Rady Narodów

W samym Gdańsku wojska polskie trzymać nie wolno.

W razie rozruchów wysoki komisarz może zawezwać polską pomoc wojskową.

Koszta obrony ponoszą wspólnie Gdańsk, Polska i Liga.

Oddział jednostek morskich, przyznanych nam przez aliantów zabezpieczyć na miejsce postoju w porcie Gdańskim.

Na lotnisko polskie użycie placu musztry koło Oliwy.

W najkrótszym czasie zawrze się pod egidą Ligi umowę, obejmującą zorganizowanie obrony, określenie obopólnych praw i ciężarów.

ŚCIŚLE TAJNE
TRZEBNO WYKAZAĆ
6/12 R

Zwierkowski
No.1041 z 1/XII-20

Uwagi: 174-114-7

Deszyfrował: G. [signature]

Naczelne Dowództwo W.P.
(Sztab Generalny)

Warszawa, dn. 6/XII-20

Sz.No.55168/II

Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

801

1. Szef Sztabu
2. Szef Oddziału II
3. Ew/Szef - 2 egzempl.
4. Ew/2 - 1 "
- 5.

[signature]

Kapitan i Szef Biura Szyfr.

Warszawa, dn. 8.XII.1920 r.

Ścisłe tajne

Ministerstwo Spraw Wojskowych
Departament Spraw Morskich
WYDZIAŁ OPERACYJNY. DO

OD

ODPIS

885

80

5278/20.1

ow 3/3 PM

MINISTERSTWA SKARBU.

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W. P.

#885

20

W związku z pismem 205/KI.12.12.27 27 listopada 1920 :
Ministerstwa Skarbu, załączonym przy niniejszym w odpisie, za-
wiadomiam, że nie zgadzam się ze stanowiskiem zajęтым przez Mi-
nisterstwo Skarbu w sprawie uzyskania od Rosji Sowieckiej
objektów pływających oraz materiału zaopatrzenia morskiego i
to z następujących powodów:

1. Wydawanie opinii o wartości bojowej lub handlowej
statków oraz materiału zaopatrzenia morskiego nie należy do
kompetencji Ministerstwa Skarbu, lecz do poszczególnych odnoś-
nych Ministerstw.

W danym wypadku, specjalnie, opinia Ministerstwa Skar-
bu wydaje się mi mylną z powodu tego że z całego majątku pań-
stwowego Rosji statki i materiał zaopatrzenia ich znajdują się
w stanie stosunkowo najlepszym.

2. Uzyskanie powyższych obiektów i materiału, wymienio-
nych w załącznikach do pisma Drp.Spr.Mor. M.S.Wojak. z dnia 22
listopada 1920 r. Nr. 5297/20. uważam nadal za niezbędne po-
 pierwsze z powodów wojskowych mianowicie:

- a) jako częściowe unieszkodliwienie floty bolszewickiej i zmniej-
szenie ilości posiadanych przez Rosję statków,
- b) jako zaczątek floty własnej na wypadek ponownego zbrojnego star-
cia z bolszewikami, co jest niezbędnem, wobec wiadomości o agre-
sywnych zamiarach floty bolszewickiej podwodnej i nadwodnej
wobec naszych transportów morskich, po drugie z punktu widze-
nia politycznego:
- c) posiadanie floty wzmocni nasze położenie wśród Państwa Bałtyc-
kich i w Gdańsku oraz wśród państw sprzymierzonych, dając dowód

że Polska nie posiadając w ciągu kilkuset lat własnego Wybrzeża, jednakowoż objawszy go, jest w stanie natychmiast zorganizować flotę własną i uruchomić porty i urządzenia pomocnicze, wbrew twierdzeniu Niemców, którzy starają się wszelkimi sposobami zdyskredytować naszą umiejętność wyzyskania wybrzeża i odciąć nas ponownie od morza, tych płuc każdego zdrowego organizmu Państwowego. Po trzeciej z punktu widzenia **e k o n o - m i c z n e g o** :

- d) dlatego że teraźniejsza wartość obiektów pływających w porównaniu z przedwojenną jest 10 razy większą, wobec czego sprzedanie takowych lub przerobienie częściowo na handlowe jest dla skarbu w każdym bądź razie korzystnym,
- e) i że statki mogą być wzięte od bolszewików natychmiast, gdyż odstąpienie złota będzie przewlekło się przez nich do chwili kiedy bolszewicy ujrzą siebie na siłach wypowiedzieć ponownie wojnę Rzeczypospolitej Polskiej.

Obecny stan finansów utrudnia Państwu Polskiemu jeszcze dłuższy czas nabycie statków wojennych i handlowych z powodu niskiego stanu naszej waluty i wysokich cen na tonaż na rynkach światowych. O niezbędności maś posiadania własnej floty handlowej chyba że zbędne jest napominać.

Wobec powyżej przytoczonych powodów, uważam uzyskanie obiektów pływających oraz materiału zaopatrzenia morskiego za od Rosji za celowe, niezbędne, wartościowe i dla skarbu korzystne.

Co zaś się tyczy wątpliwości co do zgody Rządu Sowietów na poddanie okrętów i materiału morskiego zbadaniu przez ekspertów wojenno-morskich, to uważam tę sprawę za kwestję taktu, doświadczenia oraz znajomości stosunków rosyjskich.

Jeżeli Ministerstwo Skarbu nadal nie zechce zgodzić się ze stanowiskiem zajętem w tej sprawie przez Ministerstwo Spraw Wojskowych i Szefa Sztabu Generalnego, to przyniesie przez to

szkodę dla interesów Obrony Kraju oraz odwlecze utworzenie własnej floty handlowej, wszystkie wysiłki co do zapoczątkowania której, wobec przytoczonych powyżej trudności finansowych, spełzają na niczem.

Otrzymują:

- 1/ Min. Skarbu,
do wiadomości:
- 2/ Min. Spr. Wojsk.
- 3/ Szef Sztabu Gen.
- 4/ Przewod. delegacji
Pokoju w Rydze.
- 5/ Przedstawiciel M. S. Wojsk.
przy Del. Pok. w Rydze.
- 6/ Del. Dep. Spr. Mor. przy Del.
Pok. w Rydze.

W z. MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH

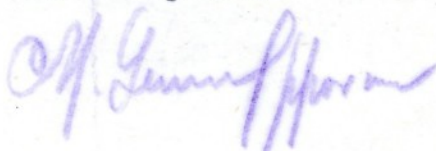
/-/ K. P o r e b s k i ,
Kontr-Admirał

Za zgodność:

/-/ P e t e l e n z ,

Zastępca Szefa Dep. Spr. Morskich.

Za zgodność odpisu:

D E P E S Z A

z Rygi

via -

do Warszawy

wpłynęła: 11/XII-20

Nagłówek: 6 gr 86 No.424 le 10/XII 0700-

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Rozmowy Joffego z Dąbskim w dniu 6. grudnia nie dały dotychczas pozytywnego rezultatu.

Zarysowuje się możliwość pewnych ustępstw w sprawie złota i być może rektyfikacji granic.

W sprawie rewakuacji -zasadnicza rozbieżność poglądów.

Delegacja polska odnosi wrażenie, że jest to raczej osobiste stanowisko Joffego, niż rządu Sowieców.

Szczegóły dotychczasowych pertraktacji przywozi Ł kasiewicz z M.S. Zagranicznych, który wyjechał wczoraj.

Matuszewski

No. 272321 z 9/XII-20

Uwagi 87-58-9

Deszyfrował:

Grewer Kpi

Naczelne Dowództwo W.P.
(Sztab Generalny)

Warszawa, dn. 11/XII-

Sz.No. 57335/II

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału II
3. Ew/Szef = 2 egzempl.
4. Ew/5-7-Ref- po I "

SCISLE TAJNE
TRZYKĄC POD ZAMKNIĘCIEM

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

A 825

da 10/12/20 Grewer

D E P E S Z A

940/AD

z Rygi

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 13/XII-20

Nagłówek depešy: w 5 g 74 nr 432 le 11/12 a 22 r 30 -

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

AA

Otrzymałem wiadomości noszące pewne cechy prawdopodobieństwa, że nie jest wykluczonem sformowanie przez bolszewików oddziałów " litewskich " które sprobowałyby powtórzyć " sameokreślenie " Wilna na korzyść bolszewików .

Upraszam o zwrócenie uwagi na tamten odcinek frontu.

Proszę również o wiadomości co do koncentracji przeciw Rumunji, a to w związku z depešami M.S.Zagranicznych.

M A T U S Z K W S K I

ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

No. 2326/32 z 11/XII-20

U w a g i :

74 - 51 - 4

Deszyfrował:

G. Tumanow kpt.

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny /

Warszawa, dn. 13/XII20

Sz. No. 57328/II

Otrzymują:

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

940

V

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Adjutantura Generalna
3. Szef Oddziału II
4. Ew/Szef - 2 egz.
5. Ew/ 5 - 7 -ref - kres po 1 egz.

G. Tumanow

D E P E S Z A

z Rygi via - do Warszawy

wpłynęła : 14/XII-20

Nagłówek : r 6 g 113 nr 430 le 11/12 a 22 r 00

1957/A0

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Dziś wieczorem nadeszła nota Joffego potwierdzająca do pewnego stopnia moje przypuszczenia, wyrażone przez mnie w dzisiejszej porannej depeszy.

Nota zarzuca konkretnie, iż na terenie okupacji Zeligowskiego formują się oddziały białogwardyjskie.

Rząd sowiecki stwierdziwszy faktyczną łączność Zeligowskiego z polskimi władzami wojskowymi, składa całkowicie .....+)

Matuszewski

No. 2730/34 z 11/XII-20

Uwagi: +) Dalszy ciąg depeszy spaczony - zażądano powtórzenia.

Deszyfrował:

G. G. G. G.

78-44-6

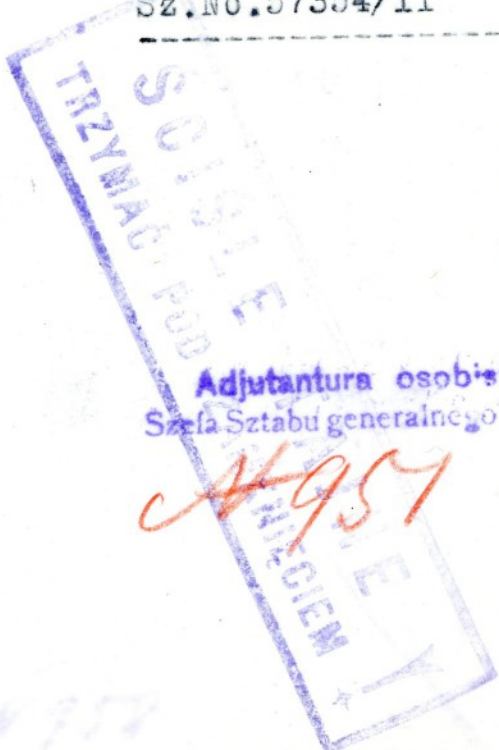
Naczelne Dowództwo W.P.
(Sztab Generalny)

Warszawa, dn. 14/XII-20

Sz.No. 57354/II

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału II
3. Ew/Szef = 2 egzempl.
4. Ew/5-7-Rfe.-Kres.-po 1 egzempl.

[Signature]
Kapitan i Szef Biura Szyfr.

D E P E S Z A

z Rygi

via Berlin

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 16/XII-20

Nagłówek depechy: s s riga rf 204 135/134 14 18 -

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

W kołach delegacji sowieckiej mówi się, że Jakowlew nie został rozformowany, lecz jakoby otrzymywał broń i uzbrojenie oraz werbuje wśród byłych żołnierzy Peremykina.

Możliwym jest nadejście w krótkim czasie noty w tej sprawie, zawierającej, jak przypuszczam wiele szczegółów.

Proszę więc o jak najszybsze, szczegółowe dane w tej sprawie.

Przypuszczenia moje, że nota Joffego w sprawie Zeligowskiego obliczona jest przede wszystkim na efekt polityczny w Kownie, opierają się na fakcie przesłania kopji tej noty Akselrodowi do Kowna, podczas, gdy zazwyczaj bolszewicy ograniczają się do publikacji w prasie. -

M A T U S Z E W S K I

No. 2734/36 c 14/XII-20

Uwagi:

132 - 88 - 6

Deszyfrował:

G. Tawar

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny /

Warszawa, dn. 16/XII-20

Sz. No. 57058/II

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału I¹
3. Ew/Szff - 2 egz.
4. Ew/ 5-7- kres-ref po 1 egz.

1966

ŚCIŚLE TAJNE
KRYMIAŁ POD ZAMKNIĘCIEM

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego.

D E P E S Z A

z Rygi

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 17/XII-20

Nagłówek depešy: w 5 gr 195 nr 51 le 16/12 a 1400 -

979/AV

Ares: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Na No. 57552/II. Wobec bolszewików sprawa była zawsze stawiana w sposób, uważający informacje Nacz. Dow. za miarodajne.

Załączniki do raportów No. 3 i 4 dowodzą dokumentalnie skąd wynikły wątpliwości, specjalnie w sprawie Słucka.

Nierozpoczęcie wycofywania wojsk bolszewickich na północy w czasie określonym, zostało w pełni w dyskusji z Joffem wykorzystane, nie ujawniło się w notach, ponieważ noty z powodu wycofania wojsk nie zostały wymienione.

Zwracam uwagę, że zarzuty bolszewickie o pozostaniu naszych wojsk po 3. listopada na terenach okupacyjnych, nie były sformułowane w żadnym oficjalnym dokumencie. Dlategoż z projektu noty Dąbskiego No. 259, załączonej do naszego raportu No. 1, ustępy dyskusyjne co do sprawy wycofywania wojsk zostały opuszczone.

Na zasadzie materiałów z numeru 57593/II składam dziś Dąbskiemu projekt noty . -

M A T U S Z E W S K I

No. 2739/37 z 15/XII-20

U w a g i :

193 - 129 - 4

Deszyfrował:

G. Jankowski

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny /

Warszawa, dn. 17/XII-20

Sz. No. 57060/II

ŚCIŚLE TAJNE
TRZYMAĆ POD ZAMKNIĘCIEM

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału II
3. Ew/Szef - 2 egz.
4. Ew/ 6-7-ref po 1 "

Wojciech
Szefa Sztabu generalnego W.P.

979

da rozprawy
Jankowski

z Rygi D E P E S Z A via - do Warszawy

Nagłówek w 5 gr 146 Nr. 448 le 17/XII h 06.03-

999/KO

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Dalszy ciąg depešy No.2730/34 z 11/XII-20

Na tamt.No.57852/II powtarza się :

z polskimi władzami wojskowymi, składa całkowicie odpowiedzialność za wszelkie wrogie wystąpienia z terenu okupacji Żeligowskiego przeciw sowietom na rząd polski.

Jednocześnie nota zakłada przeciwko wysłaniu do Wilna sił zbrojnych różnych państw zagranicznych - protest, gdyż wysłanie to jest zgodne z dyspozycją tak zwanej Ligi Narodów, związku Narodów nieuznanego przez republiki sowieckie.

Składam Dąbskiemu projekt odpowiedzi: "Na notę pańską No.131 z 11/XII odsyłam Pana do odnośnych ustępów, zawartych w mojej nocie z dn.15/XI No.259."

Ponieważ Dąbski zwraca się w tej sprawie do M.S.Za granicznych proszę o ewentualne zakomunikowanie tam mego projektu.

M a t u s z e w s k i

No.2772/38 z 16/XII-20

L.dz.st.3151
Uwagi: 146-100-5

Deszyfrował: *GT w w w r k p i*

Naczelne Dowództwo W.P.
(Sztab Generalny)

Warszawa, dn.18/XII, 20

Sz.No.57087/II

Admistratura osobista
Szefa Sztabu generalnego

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału II
3. Ew/Szef - 2 egzempl.
4. Ew/5-7-Ref-Kres- po 1 egzempl.

#999

J. J. J. J.
KAPITAN I SZEF BIURA SZYFR.
SCHELE
TRZYMAĆ POD ZAMKAM

998/A0
D E P E S Z A

z Rygi

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 18/XII-20

Nagłówek depešy: w 5 gr 210 ss de PRG Nr. 447 le 17/12 06. 30

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Dalszy ciąg otwartego tekstu No. 127.

Cel noty według mnie:

- 1/. Dalszy demarsz w Kownie
- 2/. Zmuszenie Polski do uznania, że za działania Zeligowskiego odpowiada.
- 3/. Z całą pewnością istotna obawa, że elementy rosyjskie znajdują przytułek w Zeligowskiego .

Jednocześnie bolszewicy zarówno drogą prasową jak i w rozmowach twierdzą, że istnienie korytarza nie powstrzyma ich od uderzenia na Wilno, jeśli stwierdzą tam formowanie się oddziałów rosyjskich antysowieckich.

Mam wrażenie, że jest to świadoma akcja agitacyjna bez realnych podstaw i istotnych zamiarów wojennych. W każdym razie wzmocnienie wywiadu w tym kierunku wskazane.

Co do odpowiedzi, to komunikuję stanowisko, jakie zajmę na delegacji. Polska uważa swoje siły wojskowe w korytarzu za wystarczające, aby skutecznie przeciwdziałać każdemu, kto by chciał złamać warunki preliminaryjne.

Wydaje mi się, iż przy tego rodzaju odpowiedzi byłaby pożądaną jednoczesna enuncjacja rządu Litwy Środkowej, demontująca bolszewickie zarzuty.

M A T U S Z E W S K I

No. 2741/38 z 16/XII-20

Uwagi:

211- 143 - 8

Deszyfrował: *G. Twardowski*

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny /

Warszawa, dn. 18/XII-20

Sz. No. 57086/II

Otrzymują:

1. Szef Sztabu Generalnego
2. Szef Oddziału II
3. Ew/Szef - 2 egz.
4. Ew/ 5 -6-7-kres-ref- 1

Adjutantura osobista
Szefa Sztabu generalnego W.P.

1998

Kapitan i S

Szef Biura Szyfrowego

230

D E P E S Z A

z Rygi

do Warszawy

wpłynęła do Biura Szyfrowego dn. 27/I-21

Nagłówek depeszy : fr polmiswojsk ryga 152.-26/1.-20-50 -

Adres: Naczelne Dowództwo W.P.

Treść:

Odpowiedź na No. 3652/II .

Tutejsze wiadomości nie pokrywają się z wiadomościami zawartymi w No. 3652/II .

Ze strony bolszewików nietylko niema żadnych prób obstrukcji ale przeciwnie na ostatnim posiedzeniu nawet ze strony Joffego zarysowała się wybitna ustępliwość. Było to już po przyjeździe Koppa . Artykuły " V Ordokts " o subsydjum dla Lenina oraz mowa Simonsa w której usalaenia on nawiązanie stosunków dyplomatycznych od zadość uczynienia za zabójstwo Mirbacha , również zewnętrznie akcentują ochłodzenie stosunków bolszewicko niemieckich .

Możliwe iż konflikt powstał na tle Plebiscytu gdyż specjalnie w bolszewickim przedstawicielstwie berlińskim dominującą rolę grają Polacy : Kopp / ślązak / Lapiński - Lewinsohn i Władysław Matuszewski / obaj do roku 1918 członkowie P.P.S. lewicy / i należałoby sprawdzić, czy zajmują oni w tej sprawie antypolskie stanowisko . -

Być może, że pogłoski o odwołaniu Koppa oraz jego wyjazd do Moskwy i wyżej wskazane wystąpienia są w związku z naciskiem na bolszewików, aby zajęli oni w sprawie Plebiscytu stanowisko przychylne Niemcom. Dotychczas odbicia tego w Rydze nie wiadzą .

Proszę nadal o możliwie ścisłe informacje w tej sprawie i proszę aby Gdańsk sprawdził źródła swej informacji dla stwierdzenia czy niema doczynienia z inspiracją przeciwnika . -

M A T U S Z K W S K I
No. 390 z 26/I-21

U w a g i :

350 - 185-4

Deszyfrował:

OW

Naczelne Dowództwo W.P.
/ Sztab Generalny /

Warszawa, dn. 27/I-21

Otrzymują:

Sz. No. 2477/II

- 1. Szef Sztabu - 2. Szef Oddziału II
- 3. Kw/Szef - 4. Kw/ 5 - 2 - ref

Kapitan i Szef Biura Szyfrowego

aa

R

J. Hoens